

PAKS és VIDÉKE

Közművelődési-, társadalmi-, gazdasági hetilap.

Megjelenik minden héten egyszer, vasárnap. Előfizetési ára egész évre 6 frt; fél évre 3 frt; évnegyedre 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 10 kr.— Hirdetések jutányos áron számíttatnak. Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba; minden kézirat, cserapéldány stb. Paksra a szerkesztőséghez kéretik címezni.

Tisztelt olvasóinkhoz!

Midőn lapunkat mostani új címe alatt megindítottuk, első rendben Paks és vidéke nagyrészt közönségének óhajtottunk találkozási helyet nyújtani, hol a kölcsönös eszmecsere által társadalmi, közművelődési, mezőgazdasági, ipari- és kereskedelmi ügyeink megbeszélve s ezáltal közvetlen érdekeink előmozdítva és óva legyenek.

Bizalomteljesen fordulunk tehát szíves olvasóinkhoz és kérjük, sziveskedjenek ez irányban anyagilag, szellemileg és erkölcsileg támogatni s ez által lehetővé tenni, hogy a fent kitűzött célok minél hathatósabban s mindnyájunk javára előmozdítottassanak.

A mai nap minden téren tapasztalható erős küzdelem és konkurrenzia mellett csakis úgy bírjuk meg állani helyünket — egyenként és összesen, — ha vállvetve s összetartva működünk.

Mi tőlünk telhetőleg fogunk iparkodni a fent kitűzött céloknak úgy szolgálni, hogy szíves olvasóink teljes megelégedését vívhassuk ki magunknak.

A szerkesztőség.

Az egyiptomi szembetegség.

Mint lapunk múlt számában említettük, Kalocsa és környékén a trachoma, szemcsés köthártyalob szembetegség járványszerűleg lé-

pett fel. — Majdnem 400 ily veszélyes szembeteg találtatott Kalocsán és a szállásokon.

Mint tudjuk, most Kalocsán is a miniszterium egy kiküldötté járt e baj eltávolítására; — de különféle országos, megyei, községi, hatósági óvintézkedések tételtek már évekket ezelőtt s mégis azt kell tapasztalunk, hogy ezen betegség nem hogy szűnne, hanem mindegyre terjedőben van s már is oly vidékeken ütötte fel sátorát, a hol ezen bajt még csak hírből sem ösmerték.

E veszélyes szembetegség behurcolása ellen védekezni kell minden erőnkkel s hisszük is hogy intőző köreink ébersége megfogja óvni meggyeinket e veszélytől.

Bars megyében 1886-ban nem volt egyiptomi szembeteg s már 1887-ben az egész megyére kiterjedt, a Galicziából beszállásolt lovas katonaság által; — mint írta a megyei lap, a »Bars.«

Ebből is látható, hogy e szembetegség ragályos s mi is azon nézetben vagyunk, hogy azon vidékekről s tájakról, a melyekben ezen szembetegség uralkodik, a beteg emberek internáltassanak s csak az egészségesek, egészségi bizonyítvánnyal ellátva bocsájtassanak azon vidékekre és tájakra, a hol ezen betegség még nem jelent meg.

Igaz, hogy oly rendszabály behozatala, melylyel valamely hely szűkebb határok közé szorítottatik, s keresetének szabadsága meg-

akasztatik, korlátoltatik: az társadalmi viszonyaiban is megzavartatik. Illetőségi helyéről az embert rendszerint a kényérkereset hajtja tovább; ha ez előtte bármi oknál fogva elzáratik, az soha sem történhetik anélkül, hogy káros hatással ne legyen rája s környezetére; önként következik tehát, hogy ezen így támadt káros hatást a köznek kötelessége megszüntetni; azért az így, munkától s keresettől megfosztottaknak más uton kell kárpótlást adni; azaz megélhetésüket otthon biztosítani. Kétségkívül, hogy ez a közre teherrel jár, de sokkal czélszerűbb és helyesebb megelőzni a bajt — habár áldozathozatallal is jár, — mintsem megengedni, hogy a bajnak elhatalmasodásával magunk is áldozatul essünk neki. S mert a baj ragályos voltánál fogva mindinkább növekedik; ideje, hogy annak gyökeres kiirtására a szükséges radikális kurát vegyük használatba!

* * *

E szembetegség ragályosságára nézve a következő s tapasztalathól merített adatokat ösmertetjük:

A trachomás szembeteg ha szemét törli s bármely tárgyhoz nyúl s e tárgyat egy egészséges, trachomamentes érinti: a szembetegséget megkaphatja, mert a kóroanyagból több-kevesebb ragadhat a kézre.

Igy tehát óvakodni kell az ily szembe-
tegektől, a mennyiben a trachoma anyag

TÁRCZA.

Egy igen régi és tanulságos könyvről.

Írta: Abonyi Károly.
(Vége)

Az állat világból minden egyes állat külön-külön van felsorolva; mindenhol ugyan azon sokat rejtő, mély értelmű szavak vannak a szöveg közé rejtve, mint a hogy azt a növény világnál láttuk. —

— Nincs az az állatnem, nincs az egyes állat, melynek lét feltételei a legnagyobb pontossággal ne lennének felsorolva e nagy könyvben.

— Meglehet ebből tanulni nemcsak azt, hogy mely állatok károsak és hasznosak az emberre nézve, — hanem azt is, hogy a már hasznosakul elfogadott, úgy nevezett házi állatok miként nyújthatnak legnagyobb hasznot és jövedelmet az embernek. —

— Ló, szarvasmarha, szamár, sertés, birka, kecske, kutya . . . pulyka, kacsa lúd, tyúk . . . méh, selymér stb. stb. mind a legnagyobb részletességgel ismertették, — úgy szintén az ezektől nyert különböző termények külön-külön említettnek fel minden tulajdonságaikkal. — A tej kezelése s ennek czélszerű feldolgozása, értékesítése ép úgy bemutatattik, mint a tojás, mész s egyéb általunk használni szokott termények. —

— Lehetetlen ezekről itt bővebben vagy részletesebben megemlékezni; itt csak réá akartam mutatni, hogy e régi könyv még a háztartásra vonatkozó dolgokban is alapos útbaigazítást tartalmaz. —

Ha valaki akár egyik, akár másik tekintetben meg akarja szerezni legalább a föltétlenül szükséges ismereteket, úgy annak a részére szívesen ajánlhatunk az adott viszonyokhoz mért jó magyar könyveket is; s ha aztán megszerelve a szükséges előismereteket, alapos tanulmányozást akar végezni, s ha van hozzá türelme és kitartása: úgy a siker reményével hozzá foghat e régi könyv olvasásához is. —

Talán nem lesz érdektelen, ha felemlitem, hogy az ember, mint a teremtés koronája, ősi idők óta fogva a legnagyobb pontossággal van leírva a régi könyvben. —

De meg vannak írva e könyvben mindama sarkalatos és örök érvényű szabályok is, melyek betartása elengedhetlen kelléke a boldogságnak. — Az ember testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének a törvényei oly világosan vannak itt megmagyarázva, hogy csak a természetellenes életmód mellett forrongásba hozott szenvedélyek és az érzékiség által elhomályosított értelem nem képes azokat megérteni, vagy oly rosszul és helytelenül értelmezni, mint azt — sajnos — mai nap annyi felé tapasztalhatni. —

— Sok szülő csak akkor borzadna s csak akkor látná az általa követett nevelési mód helytelenségét, ha e könyvből elolvasná, hogy mik a testi, szellemi és erkölcsi három-egy élet biztos fejlődésének az alaptörvényei. —

Ezer és ezer azon tényezők száma, melyek az embernek ezen hármasság életét fejlődésében befolyásolják; egy egész ember élet is kevés arra, hogy eme tényezőket összes árnyalataikkal s minden hatásukban alaposan megfigyelhesse. — És midőn az ember olvassa ezen régi könyvnek ama terjedelmes részét, mely az emberi három-egy élet sikeres fejlődésének feltételeit oly világosan és meggyőzően elénkbe tárja, — önkénytelenül is aggodalom vesz rajtunk erőt, vajjon elsajátítjuk-e ezen tudni valókat úgy, a mint az kívánatos és elengedhetlen arra nézve, hogy az emberek a tökélyesedés felé bizton haladjanak!? Szencsére a sarkalatos tételek külön is vannak összefoglalva. — Összehasonlítottam e fejezetet a legkitünőbb paedagogiai munkákkal. Tagadhatlanul igen terjedelmesen és részletesen ölelik fel a tárgyat, — el annyira, hogy talán éppen ezen terjedelmesség okozza azt, hogy a kivitelnél, az alkalmazásnál a sok részlet miatt a legfőbb, a sarkalatos tételket, törvényeket sokszor elfeledjük, nem méltányoljuk kellőleg. —

Csak ezen régi könyv tanulmányozása után látjuk világosan, hogy mily nagy tévedésben van

ráragadhat az ajtó kilincsére, a kanálra, kapanyélre melyeket a beteg megfog s ha a szemünkhöz értjük kezünket, melylyel e tárgyak valamelyikét érintettük, a betegség bejöttök szemünkbe.

Legyünk tehát óvatosak, míg nem késő. A baj határunkban ütötte fel sátorát, — legyünk résen, nehogy az ide is behurcoltassék.

Fejlesszük a háziipart.

A jajongásnak nem akar vége szakadni! A panasz örökös, a siralom végtelen. A ki végig tekint a hazai sajtón, az igazán elszorult kebelrel olvassa a szomorúbbnál szomorúbb jelenségeket.

S a mi még inkább megdöbbsent, az az, hogy ezek a jelenségek valóságban alapulnak.

A rozsdá, az üszög, a hernyó, drótféreg fillokszera, pusztítja azt, a mit a földből nyernénk, nyájunkat, a jószágunkat ezernyi járvány, gyilkos legyek öldökszik le. A váltózékony klíma minden csapása látogat meg bennünket, s ha ma ezer remények olajágával térünk nyugalomra, nem tudhatjuk, hogy nem szárad-e mellettünk koldusbottá ez az olajág.

És mégis teszünk-e csak valamit is magunkért, jövőnkért?

A gazda szomorú rezignációval nézi a saját pusztulását, várva, míg valaki segít rajta. Mindezt nagyon természetesnek is találjuk, pedig ebben a legnagyobb tehetetlenség nyilatkozik, mert nincs aki a népet vezesse, felvilágosítsa és helyes utra térítse.

Mindez pedig a néptanítók dolga volna. Legelső tanügyi kapacitásaink hányszor hangoztatták már, hogy a tanítóképezdék egyik legfontosabb tantárgya a háziipar legyen.

Ha köznépünket és különösen a földművelő osztályt tervszerűen tanítanák háziiparcikkék készítésére, igen jó kereset forrása lehetne sok családnak. Mennyi millió és millió vándorol ki a külföldre háziiparcikkékért?!

Hogy csak néhány példát említsünk, itt vannak a kákából készített cikkek; tetszetős házi papucskok, lábtörölők, kosarak, butortakarók és sok egyéb tárgy, melyet vagonszámra szállítanak be hozzánk, holott a nyers anyag töltünk való.

Itt van például a faforgács, melyet a Svájc lakossága olyan magas tökélyre vitt, hogy elársztja készítményeivel a világot és sok milliót szerez vele.

sok szülő, ki — nem kutatom az okokat — melőzve a már év ezredek óta kipróbált és helyesnek bizonyult nevelési elveket, a maga sajátos elvei és tapasztalatai szerint alapítja meg a nevelési módszert, illetve a maga egyéni nézetei szerint neveli gyermekeit; — tehát elébe helyezi egy rövid ember élet tapasztalatait év ezredek tapasztalatainak, s egyéni nézeteit fölébe helyezi ezer és ezer élt és élő lángelme véleményének, magának a tudományának.

Vezethet ez jóra? Határozottan nem! Ki ez állításban kételkedik, kísérje csak figyelemmel az egyes tüneteket a családi és társadalmi életben és hiszem, nem fog többé kételkedni.

Határozottan vannak jó nevelési könyveink; a hiba csak ott rejlik, hogy — mint minden téren tapasztalhatni — vagy meg nem értjük teljesen e könyveket, vagy nem tudjuk helyesen alkalmazni a bennök foglaltakat.

A sok írott munka között azonban van egy könyvünk, mely a többi közül magasan kiválólik azért, mert e könyv tartalma teljesen meg egyezik eme régi tanulságos könyv ama részével, mely az ember nevelésére nézve ad felvilágosítást és mert ebben a könyvben a sarkalatos tételek, törvények mindenki által érthetően, röviden vannak kifejezve. —

Mit gondol a szíves olvasó, melyik ez írott mű? Az ó — és új testamentom, a tíz pa-

Itt van azután a szövés, a szőnyeg, vászon, harisnya és egyéb finomszövés, de itt van mindenekfölött a selyemtenyésztés, mely igazán, csekély, majdnem semmi anyagi kockázattal egy egész család jólétének képezheti alapját.

Végül a mi speciális viszonyaink rendkívül kedvezők a méhészetre is. Falusi kertek, szőlők, gyümölcsösökben néhány kaptár okszerű kezelés mellett több igen kedvelt és kelendő használati cikket hozhat a gazdának, s nem kellene érte a piacra menni.

Mindezekre nálunk nagyon kedvezők a körülmények. Minden földművesnek meg kellene honosítani aházában a mellékkereseti ágak egyikét, vagy a családtagok számára képest többijét is s mindjárt segítve volna a gazda helyzetét, ha termőföldjét vész látogatta és nem terem rajta kenyér.

Nagyon sokat kell még nekünk tanulni nyugati szomszédainktól, hogy létünket biztosíthassuk a komoly veszélyek ellen, s hogy életünk okszerű, a komoly bajok és körülmények minden változása közben egyenletesen haladó és nyugodt lehessen.

A tanítóktól függ e tekintetben a legtöbb. Néhány lelkes tanító, aki igazán tanítója és mestere a saját községének, az iskolán kívül is sokat tehet a saját községének. A háziipar meghonosítása egyedül ő tőlük függ.

Nem segít a kétségbeesés semmit. Aki reményét elvesztette, az önmagát veszítette el, pedig a józan ész törvényei egész közel vannak hozzá.

És pedig ezeket a törvényeket követni kell.

H I R E K.

— Tisztelettel kérjük hátralevő elűzetőinket s a hirdetési díjakkal hátralevőket a járandóságok mielőbbi szíves beküldésére, hogy mi is képesek legyünk kötelezettségeinknek eleget tenni. —

— Kiűntetett könyvkereskedés. A Lappel Róbert-féle, most Wodianer F. és Fiai tulajdonát képező könyvkereskedő-czégnek a közmívelődés terén szerzett érdemei elismerésül a király a cs. kir. udvari könyvkereskedői címet adományozta.

— Új Dunajuhajzási társaság van alakulóban, mint több oldalról hírlik. E hírek szerint a közlekedésügyi miniszterium Klapka tábornoknak engedélyt adott a Dunát és mellékfolyóit bejáró hajzási vállalat létesítésére. —

— A paksi kati. legényegylet ifjúsága folyó évi május 21-én mádi Kovács János féle kertő helyiségben megalakulásának második év-

rancolat, azon könyv, melyet joggal szent írásnak nevezünk!

Ezen kis kitérés után térjünk vissza tárgyunkra. Említém már, — hogy a pövény és állat világ, melyek alapos ismerete első kellék a sikeres nyerstermésnél — e régi műben a legalaposabban vannak ismertetve!

Megismerhetni ekönyvből mind ama többi tényezőket is, melyek a mezőgazdasági üzlet virágzására befolyással vannak; és tagadhatlan az is, hogy jobbnál jobb gazdasági szakmunkáink vannak, melyekből alaposan el lehet sajátítani a mezőgazdaságra vonatkozó ismereteket. —

Mégis mit látunk, mit tapasztalunk?

A helyett hogy előre haladnánk, visszafelé megyünk; gyarapodás helyett általános elszegényedés észlelhető. —

Talán gazdasági berendezésünk hibás, — talán nem bírjuk kellő mértékben ama ismereteket, melyek úgy az egész mezőgazdasági üzletre, mint amaz egyes részleteire, ágaira vonatkoznak?

Igaz, hogy itt sok hiány tapasztalható még, de korántsem olyan mérvben, hogy a sok sikertelenség ezekből meg lenne magyarázható!

Lapozgattam, kerestem tehát e régi könyvben! Nem ment a fejembe semmiképen sem, hogy akkor, midőn meglehetősen elsajátítva

fordulója alkalmával jótékonykezéu z... jalist rendez. Belépti díj személyenkint 30 k. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

— Egy kis csillagászat. Május a poéták és a szerelmesek hónapja. Égijegye — az ikrek. Csillagainak járása azonban nem mutat semmi különöset. Elsején a nap hossza 14 óra 27 perc volt, t. i. reggel 4 óra 44 perczkor kelt és este 7 óra 11 perczkor nyugodott. Május végén már 15 óra 40 percz hosszú lesz, mikor is reggel 4 óra 9 perczkor kel s este 7 óra 48 perczkor nyugszik le. A nap 20-án lép az ikrek jegyébe.

— Figyelmeztetés. Az újvárosi kiserdőben levő lövöldében a katonaság éles töltényekkel tart lövészi gyakorlatokat. Figyelmeztetnek tehát a lakosok, hogy délutáni 2 órától esti 6 óráig azon területen ne járjanak s jószágaikat is tartsák onnét távol.

— Határozás. Péterman József, m. kir. levélhordó, a ki még midőn a paksi postaregálé Szeniczey Ferencz nagybirtokos ur tulajdonát képezte, már mint levélhordó volt általa alkalmazva s kit az egész város titoktartásáért, becsületességéért szeretett e hó 9-én délután 4 órakor jobblétre szenderült, hosszas szenvedés után. Halálát meghűtés okozta; — A boldogult nyolc árva s özvegyet hagyottvíssza, igen szerény körülmények között. — Béke poraira!

— Gyilkoló villám. E hó 3-án nagy zivatar vonult el Bugyi Pestmegyei község felett. Délután 3 óratájt a villám is leütött s agyonsújtotta Kiss Rozáliát, ki éppen mezei munkájából volt hazatérőben. —

— Vásár. F. évi május hó 14 és 15-én a helybeli országos vásár megtartatik.

— Erős koponyája van Battyáni Lajosnak, a ki Pécselt egy revolverből öt lövést bocsajtott öngyilkossági szándékból a fejébe; a hatodik nem sült el s ekkor egy pisztolyból még egy hatodik lövést is tett a fejére — s ennek daczára nem csak hogy él hanem az orvosok véleménye szerint Battyáni pár hét alatt felgyógyul, mert hat golyó közül egy se tudta áttörni az erős koponyacsontot.

— Tiltott térkép. A »Wandkarte von Europa,« entworfen und gezeichnet von B. Kotzen (Wien und Olmütz, Verlag von Eduárd Hölezl) című térképen Magyarország önállósága nincsen feltüntetve és a magyar történelmi helynevek helyett német nevek használtak s a főváros két külön városként szerepel, — miért is a magyar kir. közoktatásügyi miniszter iskolahasználatból a törvényes következmények terhe alatt kitiltotta.

és követve látom e régi könyvnek a mezőgazdaságra vonatkozó utasításait, mégis ennyi sikertelenség legyen az eredmény!

Végre megtaláltam a mezőgazdasági fejezet végén ama pontot, mely erre nézve is elegendő felvilágosítással szolgál. —

Ugyanis erre nézve körülbelül ezeket mondja e régi könyv: »Ha felismered mindezekben a z i g a z s á g o t: az az, ha gazdaságodat az adott viszonyokhoz képest berendezed »ha elsajátítottad a szükséges ismereteket, ... ha értelmesen és szorgalmasan munkálkodol stb. stb. »akkor, ha boldogulni akarsz, élj Istennek tetsző és megfelelő életmódot is!«

Természetes, hogy ezen mondat a legvilágosabban és legmeggyőzőbben meg is van magyarázva és számos példával megvilágítva, mikből kiderül, hogy a fentidézettek a mily mély értelműek, épp oly igazak. —

A gazdának ugyan is nem elég, hogy értelmesen, szorgalmasan dolgozzék; nem elég, ha értelemmel, munkával és szorgalommal a földből javakat, jövedelmet képes előállítani: hanem szükséges még az előállított javakat egyszerű, mértékletes életmód vezetése mellett gazdaságának gyarapodására és saját javának előmozdítására meg is tartani tudni. — Ha tehát boldogulni akar a gazda, — akkor egyszerű

Székhámos ügynök. Rosenberg Ferencz dunaföldvári születésű, 28 éves ügynök, tavaly november hóban bejárta Gödöllő, Valkó, Szada, Dány és Kosd községeket s egy budapesti gépgyár ügynökének adván ki magát, több gazdát rávett, hogy nála szecskavágó gépeket rendeljenek meg s fel is szedett tőlük 64 frt előleget. A megrendelt gépek természetesen nem érkeztek meg, abból az egyszerű okból, mert Rosenberg sohasem volt gépgyár ügynök s az előleget a maga céljaira költötte el. A károsultak panaszára le tartóztatták a csalót, s törvényt ült fölötte a pestvidéki törvényszék. Minthogy a károsultak közül azok, a kik a tárgyaláson megjelentek, a panaszt visszavonták, a törvényszék a további eljárást megszüntette s a vádlottat azonnal szabadlábra helyezte.

Mészáros iparosok figyelmébe. A belügyminiszterium a marhavágás tárgyában legközelebb azon rendeletet hozta, hogy a marhának levágása előtt az azonosság megállapítására szolgáló marhalevél az állatorvosnak mindenkor bemutatandó és az ezzel ellenkező eljárás, még ha tudvalevőleg egészséges marha vágandó is le, meg nem engedhető és így mindazok, kik meg nem vizsgált marhát emberi eledelre levágnak, illetve a marhaleveleket a levágás előtt be nem szolgáltatják, minden beigazolt esetben határozottan büntetendők.

A joghallgatók ezentúl az államvizsgálatokon kissé nehezebben fognak átesni. A közoktatásügyi miniszter úgy találta, hogy az államvizsgálatok mostani mértéke nagyon enyhe és ennek folytán felhívta a két egyetem és a jogakadémiák tanártestületeit, hogy e vizsgálatokat ezentúl szigorubbakká tegyék. A miniszter ugyan ezen alkalommal annélkül, hogy határozott rendeletet adott volna ki, megpendítette azt az eszmét is, hogy a joghallgatók a szóbeli vizsgálat előtt írásbelit is tegyenek. Az írásbeli vizsgálatok intézménye Németországban már be van hozva. Azt hisszük, hogy a miniszter ezen intézkedései a »Bukovai Absentius« urak nagy táborában nem valami nagy örömmel és lelkesedéssel fognak fogadtatni.

Uj egy forintos államjegyek fognak a folyó év második felében forgalomba hozatni. Az új egy forintosok kisebbek lesznek az eddigiekénél; egy iv papír az eddigiekéből tizenkettőt adott ki, ellenben az újakból tizenöt fog készülni, egy ivből. Az ugynevezett rostos papír, melyet az új jegyekhez elhasználnak, jóval erősebb lesz az eddiginél, s így az új egyforintosok sem fognak oly hamar elrongyolódni, mint a most forgalomban levők. Az új — harmadik kibocsátású — egyforintos államjegyek kiállításának előkészületei már folyamatban vannak s július hó fo-

mértékletes, becsületes életmódot is kell folytatnia az az: »Istennek tetsző életet vezetni«!

Hogy mennyire igaz ez, láthatni az életből is! Hány gazda és gazdaság jutott már tönkre csak az által, hogy nem követte ezen egyszerű tanácsot. És hány gazda van ma is, — ki fáradság, küzd, nagy jövedelmet is produca és még sem megy előre csak azért, mert nem vezet egyszerű, mérsékletes, okos életmódot! Terem neki mindene, miből egyszerűen, józanul táplálkozhatnék, ruházódhatnék, — de ő inkább vásárol ingyenségeket, melylyel egészségét és vagyonát emészti: vásárol drága tárgyakat a maga, családja és háztartása részére csak azért, mert divat: reá szoktatja magát és családja tagjait oly szellemi és testi léhaélvekkhez, melyek anyagilag, testileg és erkölcsileg előbb-utóbb megbosszulják magukat! Ezek mind az »Istennek nem tetsző életmódhoz« tartoznak s azért nem is boldogul!

Hajdan fejedelem asszonyok varrtak, fontak; hol van ez mind ma? Néhol még a parasztnak, de csak néhol, mert már ezek is azt mondják, hogy hát oly olcsón lehet a ruhaneműeket megvenni a boltban, miszerint nem érdemes azal foglalkozni! Rosz és téves nézet! Bármely háztartási tárgy, ezikk, melyet a gazdaságból elő lehet állítani csak akkor lenne a gazdára és

lyamán valószínűleg már a nyomtatást is meg fogják kezdeni.

Menjünk kereket kerekíteni. Tessék eldobni kaszát, pennát elégedetlen polgártársak s vándoroljanak Amerika helyet Aradra, csapjanak föl ott kereket kereken kerekítő kereskemesternek, mert ott ezek az urak, zsebeikben 3130 forint jövedelemmel, könnyen karikáznak az élet göröngyös utain, époly könnyen, a mily nehezen ballag most a dutyiba Ferencsovics Károly ur, a kit a miatt ítelt el az aradi törvényszék 200 frt pénzbírságra s fél évi börtönre, mert elég jámbor volt azt állítani, hogy egy bognármester naponként 1 frt 50 krt sem keres a mai világban Mondotta pedig ezt Ferencsovics ur az ujságban azon alkalomból, a midőn a pécskai járásbíróháza három bognármesternek egy-egy órai szakértőkösödésért 3—3 frtot ítelt meg. Ezt Ferencsovics hallatlan pazarlásnak találta, s ezen pénzfecsérlésért derekasan lefordította a járásbíróháza. E miatt az aradi esküdtszék elé került Ferencsovics, a hol neki a királyi ügyész nagy hangon bizonygatta, hogy egy bognármesternek legkevesebb 10 forintot kell keresnie naponta, így 3130 frtot évenként. Tessék hát bognárnak Aradra menni s ha nagy hiánya lesz a 3130 frt évi jövedelemnek, rátoldja a kir. ügyész ur a maga zsebéből. (»Kis Ujság.«)

Mad Augusta Perrey de Perron budapesti elsőrangú tánc és illemtanár, e hó végén Dunaföldvárról hat heti időre terjedő tanfolyamot nyitni szándékozik. Felhívjuk azért Dunaföldvár intelligens közönségét, hogy megragadva ezen kedvező s többé talán soha nem kínálkozó alkalmat, gyermekeiket a tanfolyamra előjegyeztesse. Hogy fentnevezett illemtanár a legalaposabb oktatásban fogja a nála bejegyzettek oktatni, bizonyítja az, hogy ő több zárda növendékeinek s így a kalocsai zárdának is tánc és illemtanárja. Előjegyzéseket elfogad Sch w a r e z M a n ó D u n a f ö l d v á r o t t. Kezdek tandíja 8 frt és a zeneköltség mely 1 frtot tesz ki; a már tánczóknak mérsékelt. Csak ha elég számla tanonc jelentkezik, fog a tanfolyam megnyitani.

Jég. Mindazoknak, a kiknek netalán betegek lennének, avagy egyébként is jégre lenne szükségök, — tudomásul hozzuk, hogy jég jutányos áron bármikor kapható. Hogy hol? megmondja lapunk szerkesztője.

Monopolium. A közlekedésügyi m. kir. miniszter ur a képviselőház e hó 9-iki ülésén törvényjavaslatot nyújtott be, mely szerint telephont és villamos jelző készülékeket csak is az állam állíthat fel, illetőleg ilyenek felállítására magánvállalkozóknak kisebb területeken a kormánytól, nagyobbban a törvényhozástól kell kér-

esaládja tagjai részére olcsóbb a saját előállításánál, ha azt ingyen kapná! Így pedig még sem kapja! Sok oly aprólékos dolog van egy háztartásnál, melyet még oly csekély értéke mellett is már csak azért is, ezelszerű otthon elvégezni, mert a munka testi és erkölcsi szükség minden családban! Nincs az a gazdaság, melynek jövedelmét esztelen életmód és pazar háztartás mellett el ne lehetne fecsérelni. —

Jó lesz tehát ezeket szem előtt tartani, — mert bizony, bizony mondom, hiába lesz minden fáradozásunk, nem fogunk boldogulni, — főleg a mai nyomozó közgazdasági viszonyaink között — ha nem folytatunk egyszerű, okos életmódot! Ime! ezeket olvastam ki a gazdaságra nézve e régi tanulságos könyvből!

Ezzel be is zárom e szép könyv ismertetését s ha valaki érdeklődik e könyv iránt s akar belőle tanulni, — szívesen utba igazítom! Akarja tudni a szíves olvasó miféle könyv ez? A gyönyörű nagy természet, melynek alkotója Isten, kinek örök halálával tartoznak, hogy felruházott annyi szellemi erővel, hogy művéből tanulhatunk s hogy művéből őt felismerhetjük. —

niök. Az egyes házakban, zárt területeken levő s nem közhasználatra szánt telephont és villamos jelző berendezésekre e törvényjavaslat nem vonatkozik. —

A Dunatitka. Amohácsi hajó kikötőjénél egy 28 évesnek látszó ismeretlen férfi holttestét fogták ki a Dunából. A holttest középtermetű, vörshaju és szőke szakálu férfi. — Egy másik holttestet is fogták ki ma reggel az [ujpesti rakodópartnál. Zsebében egy munkakönyvet találtak, mely Gyarmathy Pál munkás nevére szól.

A »Szegei Napló« április 13-iki száma szóról-szóra a következőket írja: »A megemésztetlen olvasmányok kissé meglóditották a Péntek János kecskeméti illetőségű asztaloslegény különben sem valami erős szerkezetű agyvelőjét. Meglehetősen elzüllött külsejű 23 éves fiatal ember, aki Szegeden Hegedüs László asztalosmesternél a szent-háromság utczában akart munkába állani. De a munkakönyvét valahol elhagyta Dunokon egy mesternél, miközben őt a kalocsai kapitányság Kecskemétre tolonczolta, hol még orvosi megfigyelés alá korházba küldték. Most ennek a munkakönyvének akar valami utómódon nyomába akadni s az okon állított be ma Gál Endre kap. jegyzőhöz, szerevén egy egész napra való mulatságot úgy a hivatalnokoknak, mint a be-betérő ügyes-bajos embereknek. A kikölkent agyvelejű ifju következőleg definiálja magát egy irata előszavában: »Én szellemi váltó vagyok, értékem milliókra rug: kibocsátója az igazság, elfogadója az egész világ, ma az Isténi órán $\frac{3}{4}$ -ed léven 8-ra, hivatva vagyok a világot beperelni, miután a terminus lejárt, ha hivatásomat már teljesitem, akkor az Isténi órán $\frac{3}{4}$ -ed 8 mult 5 percczel, ha peremet megnyertem, akkor az isténi óra 8-at fog ütni s legördült az utolsó jelenet függőnye az emberiség szomorujátékában.« — Ő (Péntek J.) az Igazság, sógora a Becsület s itt-lakik Szegeden a Zerge-utczában s prózai nevén Dallos Józsefnek hívják. P. J. bolondságában van bizonyos rendszer. Szóbelileg kifejtette hivatását, mely is nem egyéb, mint a zsidó kérdés és papi kérdés gyökeres megoldása s azon felül az emberiség tragéidájának megírása. Valláserkölesi irányban oda kíván hatni, hogy az eredeti zsidó vallás magyar szellemben rekonstruáltassék. S tekintve, hogy — szerinte az Isten eredetileg csupán magyar embert teremtett, méltányos, hogy az ujjászületendő emberiség tisztára magyar legyen. Az ember, ezen sajátóság bölcsele szerint két részből áll: ördögből, ez a test és lélekből. A századok a magyar nyelv 24 betűjén alapulnak s e szerint az emberiség élete 24 századra oszlik, az első század 1200 évig tartott ameddig Ádám élt, ki 14 láb magas és tetőtől-talpig szőrös volt. A századok multával mindig jobban satynyult az ördög, a test s most a szerinte 16-dik században már csak 5 láb magasak s a felvilágosultság órája $\frac{3}{8}$ -at mutat. A 24-ik században az ördög már alig egy láb magasú lesz, ellenben a lélek hatalmasan megnövekszik. A sokszor emlegetett szellemi óra Jókainál $\frac{3}{8}$ -at, Munkácsy Mihálynál még ezen felül öt perczet s bölcseleknél 8 egész órát mutat. Önöknél pedig, fordul az öt kihallgató rendőrtisztviselőhöz és a hallgatókhoz — egy fertály háromra! Minden embernek két neve van, egyik a prózai, másik a fogalmi neve; minden ember bizonyos fogalomnak megtestesülése lévén. P. o. Kossuth a megtestesült hazafiság, Ő felsége a megtestesült népszerűség, a kecskeméti törvényszék a megtestesült hiányosság, az ugyan ottani rendőrkapitányság a megtestesült hanyagság, a szegei főgymnázium derék igazgatója a megtestesült tévedés, Strohmán Alfonz váltónyargoncz a megtestesült zsarnokság, jelenlegi gazdája Hegedüs László, mint afféle asztalos, a megtestesült képtelenség, s ami a legczifrabb, Zsigmond József kecskeméti korházgondnok a megtestesült testlenség. Ugyan erős dolgot mond egy kecskeméti joggyakornokra, akit a megtestesült számárságnak nevez. Egyáltalában Kecskemét világhírű város, amennyiben csópa typosok lakják. Ő maga olyan fajta fogalmi író, amilyenek a Krisztust is állítja, aki

nem prózai tintával, hanem lelki sajtóval ír. A mennyországot is volt szerencsése egy alkalommal megpillantani s készséggel szolgált felőle a következő tudósítással. A nap belsejében levő légmentes és meglehetősen világos helység ez, ugyanitt székel a természet is. — Ezt szerinte Jókai is állítja! Egyáltalában rendkívül előszere-ttel hivatkozik e koszorúsunkra, talántán a »jövő század regénye« szállott a fejébe! — A zsidókérdés megoldásának közelebbi módozatairól kérdeztetvén az őt kihallgató rendőrtisztviselő által, elég udvariatlanul azt válaszolta: hogy erről csak nagyon finoman megrostált közönség előtt fog szónoki beszéd alakjában nyilatkozni. Ebben az árvizes időben szinte jól esik hallani az ilyen borizú gondolatokat.

KÖZ- és MEZŐGAZDASÁG.

Mit tegyünk phylloxeralepte szőlőinkkel?

Ha azt kérdezed, tisztelt olvasó, hogy mi módon lehetséges a phylloxera által megtámadott szőlődet rekonstruálni, vagyis újra termőképessé tenni, erre más határozott választ nem adhatunk, mint azt, hogy csakis amerikai szőlőfajokkal fog ez sikerülni.

Természetes, fel kell tennünk, hogy szőlőd nincs immunus homokban, mert ezt úgy sem támadja meg a phylloxera.

Ha mármost alaptételül felvettük is azt, hogy csak amerikai szőlőfajokkal vagy pedig azok keresztezése által nyert új fajokkal lesz lehetséges szőlőinket megújítani, mégis nehezen adható meg a válasz a kérdés azon részére: vajon direkt termő fajokkal ültessük-e be elpusztult szőlőterületünket, vagy pedig maradjunk-e hazai fajaink mellett, amerikai alanyokra oltván ezeket.

Hogy az említett két mód közül melyiket válasszunk, vagy pedig alkalmazzuk-e mindkettőt, ezt az egyes speczialis viszonyok és körülmények fogják meghatározni.

Ha tekintetbe vesszük hazánk kiválóbb borfajait, melyeket a francia »grands vins« névvel illet, azaz »nagy boroknak« nevez, mint minők a tokaji-, ruszti-, ménesi-, karloviczi-, szentgyörgyi asszuk; a ménesi-, szegzárdi-, egri-, sashegyi vörös borok, vagy pedig a neszmélyi-, érmelléki-bakar-, csombordi-, magyarádi fehér borfajok; és ha azt akarjuk, hogy ezen fajok jelentősége és hirneve jövőre is fennmaradjon, ez esetben határozottan nem marad más mód hátra, mint azon európai fajokat, melyek az idézett borokat adják, alkalmas amerikai fajokra oltani; mert ellenkező esetben ezen borkirályok neve és hira teljesen elenyészne, vagy csak hallomás szerint maradna fen az utódok számára.

Ha pedig tekintetbe vesszük azon borvidékeket, melyek szerepe inkább alárendelt, s többnyire csak a helybeli, legföljebb a közeli környék fogyasztására termelnek bort, akkor másképp áll a dolog. Ha ugyanis ezen vidékeken direkt termő amerikai fajokat fogunk ültetni, ez alig fog nagy különbséget tenni az ottani forgalomra és jövedelmezőségre, mert a mint a fogyasztó az eddig termelt bort tudta megszokni, úgy majd hozzá fog szokni az amerikai fajokból termelt borhoz is.

De vannak borvidékek, melyekre még más különleges viszonyok állnak, s melyek jelentősége első sorban fog tekintetbe jönni. Ezek azon vidékek, melyek nagy mennyiségben természetnek oly bort, melyet eddig évről-évre szívesen megvettek és mely keresett kereskedelmi árucikket képez. Ily vidékeknek szintén meg vannak bizonyos szőlőfajaik, melyek a mennyiséget szolgáltatják. Ezen fajokat kiveszni hagyni nem szabad, hanem a tiszta fajokat — megválogatva — amerikaiakra való oltás által okvetlen fenn kell tartanunk. Azonban könnyebb és biztosabb eredmény elérése céljából, vagy vörös boroknál a sötétebb szín végett, vagy a magasabb cukortartalom kedvéért, némely amerikai direkt

termő fajokat is telepíthetünk, melyek termése azután az európaiak termésével vegyítendő lesz.

Miután így kijelöltük az irányt, melyben az egyes vidékek termelőinek haladni kell, nem lesz tán fölösleges megemlíteni a fajokat is, melyek a szaporításra legalkalmasabbak.

Mi az európai fajokat illeti, ezeknek ajánlása nehéz dolog. Különböznék is vidékenként úgy is meg vannak már állapítva a különböző fajok, de megemlítjük, hogy új telepítéskor van a leghelyesebb időpont arra, hogy a helyes fajt megválasszuk és az eddigl vegyes ültetéseket elhagyjuk. Ha minőségű bort kívánunk elérni, úgy oltani kell azon fajokat, melyekkel a minőséget el akarjuk érni; ha pedig vidékenként inkább a mennyiség adja meg a biztos jövedelmet, ez esetben csak azt a fajt válasszuk ki, mely évenként a legnagyobb termést adja.

Alany gyanánt határozottan a Riparia suave jön első sorban tekintetbe ott, hol a talaj a fajnak kedvező; más talajokban a Solonis, York-Madeira és Jacquez fognak kitünő alanyoknak bevélni.

Az oltási módokról ezuttal nem szólnunk; csak megjegyezzük, hogy főképen a zöld oltást kell gyakorolnunk; mert eltekintve attól, hogy egy évet nyerünk ezen oltással, egyszersmind az alanynak a nemesített faj vesszőjével vagy rügyével való összeforradása tökéletesebb, mint ha a száraz vesszőbe nemesítünk.

A zöld oltást az egész nyár folyamán alatti végezhetjük; csak azt kell kipuhatólnunk mely időtájt és a napnak mely szakában legjobb a nemesítést foganatosítani.

A direkt termő fajok közt a választék még nem nagy. Vörös borokra nézve ugyan ajánlható: a Jacquez és York Madeira, de fehér borokra még az Elvira bora sem közelíti meg a legigénytelenebb európai izlést.

Általában a hazánkban tett kísérletek még nem elegendők arra, hogy az egyes vidékekre direkt termő amerikai fajt biztossággal lehessen ajánlani.

Eppen így állunk, a hibridekkel, keresztezésekkel is, minők az Otthello, Antuchon, Brant, Canada, St. Sauveur stb. Ezeknek termése többékevésbé rókaizzal bír, de ellentálló képességök is minden viszonyok közt nincs még bebizonyítva.

Ez okból termelőinknek igen ajánlhatjuk, hogy a direkt termő fajokkal nagyban ne telepítsenek, hanem óvatosan járjanak el velök. Először is a különféle fajokat meg kell szerezni, aztán kísérleteket tenni velök pl. 100—100 tőkével s csak azokat méltatni szaporításra, melyek az egyes viszonyok közt teljesen bevélnak; mert

meg kell jegyeznünk, hogy az amerikai fajok talaj tekintetében inkább válogatóságok, mint európai fajaink.

A phylloxera évről-évre jobban terjed, bün volna összetett kézzel nézni óriási pusztítását. Tennünk kell, kísérletezni, s a mi jó, azt megtartani!

Segíts magadon, az Isten is megsegít! — e mondás igazsága sohasem teljesült be oly mértékben, mint rajtunk, bortermelőkön fog teljesülni, ha okszerűséggel párosult erélyvel lépünk a csellekvés terére és a helyes irányt követjük.

M a u r e r.

a »Szőlészeti, borászati lap« szerk. Kassaán.

G y ó g y s z e r a s z a r v a s m a r h á k r a g a d ó s t ü d ö l o b j a e l l e n — Mandl Lipót, győri szeszgyárnak volt igazgatója egy új gyógyszer talált fel. A miniszter e szert biztos sikerrel alkalmazhatónak jelentvén ki, egyszersmind értesíti a törvényhatóságokat, hogy azon esetben, ha a tulajdonosok beteg marhákban ezen szerrel kísérletet tétetni ohajtanak, ez iránt kiválmukat a törvényhatóságok utján hozzák tudomására, hogy a kísérletek ellenőrzése a ker. állami orvosok utasításának.

O l a j o s h o r d ó k a t b o r e l t a r t á s á r a következőleg lehet alkalmassá tenni: a hordót erős luggal (Kali natron vagy maró mészből 500—1000 gr. ot adva 5 literbe) jól ki kell öblíteni, aztán jól elzárjuk és negyed óránként jól felrázzuk. Egy óra múlva 12 liter vizet töltünk hozzá, a hordót bedugaszoljuk és újból erősen felrázzuk. 12 óra múlva a folyadékot kibocsátjuk és többször hideg vízzel, utóljára pedig 1—2 liter alkoholt tartalmazó vízzel kimossuk.

Eladó ház,

Egy 8 szoba, 1 eselédzsoba, előszoba konyha, 2 padlás, fészer, kocsiszín, istálló, pincze, és 3 udvarból álló ház a legkedvezőbb teltelek mellett örök áron szabad kézből eladó

Pakson, az ur utcában.

Balás Sándor.

és neje háztulajdonos.

5—10

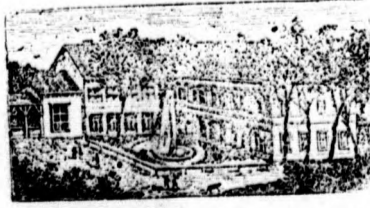
Városligeti

Testgyógyintézet Budapesten,

(ezelött Dr. Fischhof-féle vizgyógyintézet) Hermina-ut 1525.

Van szerencsénk a közönséggel tudatni, miszerint a mai napon a fenti gyógyintézetet megnyitottuk. Intézetünk a főváros egyik legmagasabb, kiseb és legelőnyösebb helyén fekszik, ugyanazon területen, melyet eddig a Dr. FISCHHOF-féle városligeti vizgyógyintézet foglalt el — A 44,000 négyzet méteres területen befűtött telken épült Cottage-épület 30 tiszta, egészséges, külön b. járatu ujonnan át a fűtött szobát foglal magában. — Casinóval, zárt és fűtött folyosóval, tekepályával, lugasokkal stb. stb. —

A fővárossal való összeköttetést lóvonatok és társasokosik közvetítik.

I. és saroklábat, donga-gacsos tétet. — IV. Gyermekeküldést és követekezőnyeit — V. Zuzodásokat, és szűrt és kőszívót.

Készülékeink a plastikai művészet legmagasabb fokán állván, megvalósítják a modern testgyógyintézet legmerészebb követelményeit, minőifogva minden betegnek kivétel nélkül a főnnjárását és az egészséges fekvésű intőzetünk tiszta levegőjében való szabad mozgását de első sorban a műtét [operáció] teljes mellőzését lehetővé tessük. Az eddigi hidegviz gyógykezelés folytatását.

Bővebb felvilágosítást úgy az egyéb ezuttal fel nem sorolt betegségek gyógyítását — mint házi szobálatunkat illetőleg könyvecskébe fűzött értesítőnk nyujtanak, melyekkel kívánatra bérmentve szívesen szolgálunk. Ezen, közhasznú intézményünk re kérjük a t. közönség pártfogását.

Kiváló tisztelettel

dr. VEREBÉLYI LÁSZLÓ
foglalt orvos, egyetemi m. tanár
a S. efánia gyermekkorház sebész

dr. RÓTH ADOLF

testgyógyintézet
az intézeti betegk. rendelő orvosa

FISCHER GYÓZÓ

cs. k. udv. szül. orvos, seb. m. és testgyógyintézet, segélyműve. gyáros.

Felölös szerkesztő és laptulajdonos: Balás Sándor.

Pakson, 1888. Nyomatott Rosenbaum Márkusnál.